

Jakelussa mainitut

Tarkastuskertomus 15/2019 Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt

Jälkiseurantaraportti

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tehnyt vakiomenettelyn mukaisesti jälkiseurannan Kehittämishankkeiden hyvät käytännöt -tuloksellisuustarkastuksesta.

Jälkiseurantaraportissa selvitetään, miten tarkastuksen kohteena oleva asia on kehittynyt ja mihin toimiin tarkastuskertomuksessa annettujen suositusten ja muiden kannanottojen perusteella on ryhdytty. Raportin tietoja hyödynnetään raportoitaessa vuosittain eduskunnalle olennaisista tarkastushavainnoista sekä viraston tarkastustoiminnan kohdentamisessa.

1 Jälkiseurannan toteutus

Jälkiseurannassa selvitettiin vakiintuneita menettelytapoja noudattaen:

1. Ovatko ministeriöt seuranneet ja arvioineet kehittämishankkeita tuloksellisuuden lisäksi myös tilivelvollisuuden toteutumisen näkökulmasta raportoimalla hankkeista tulostittarien tuottamaa tietoa.
2. Onko arvioinnin kattavuuden varmistamiseksi ja arviointiprosessin sujuvuuden parantamiseksi valtioneuvoston kanslian johdolla laadittu arviointimalli, joka paitsi tukee kehittämishankkeiden jälkikäteistä arviointia, myös ohjaa hankkeiden valmistelua ja toteutusta nykyistä systemaattisempaan suuntaan.

Jälkiseurannassa kaikilta ministeriöiltä pyydettiin selvitys siitä, mihin toimenpiteisiin ne ovat tarkastuksen perusteella ryhtyneet ja mitä näistä toimista on seurannut. Jälkiseuranta toteutettiin kahdessa vaiheessa siten, että ensin pyydettiin selvitys valtiovarainministeriöltä ja valtioneuvoston kanslialta. Toisessa vaiheessa muille ministeriöille esitettiin saatujen selvitysten perusteella tarkennettu selvityspyyntö.

2 Jälkiseurannan havainnot

Ministeriöt seuraavat hanketoimintaa ja raportoivat sen tuloksellisuudesta

Kaikki ministeriöt ovat antaneet selvityksen toimenpiteistään, joihin ne ovat tarkastuksen perusteella ryhtyneet. Antamiensa selvityksien mukaan kaikki ministeriöt seuraavat kehittämishankkeiden tuloksellisuutta. Hankeraportointi toteuttaa tilivelvollisuutta.

Ministeriöiden seurannan käytännöt vaihtelevat jossain määrin. Useilla ministeriöillä on omiin hankemalleihin perustuvia seurannan käytäntöjään, kun toiset ministeriöt ovat kehittäneet toimintatapojaan valmiiksi koeteltujen käytäntöjen ja ohjeistuksen mukaisesti esimerkiksi ICT-hanketyön käytäntöjen vaaraan.

Eräiden ministeriöiden mukaan tarkastuskertomuksessa esiin tuodut hankeohjauksen haasteet ja parhaat käytänteet ovat olleet ohjaamassa ministeriön ja hallinnonalan hankeohjauksen kehittämistä.

Valtioneuvoston kanslia on laatinut hankehallinnan mallin

Valtioneuvoston kanslialla ei ole valtioneuvoston ohjesäännön mukaan toimivaltaa velvoittaa ministeriöitä tiettyyn hankehallinnan malliin. VNK on kuitenkin laatinut oman kehittämisen ja hanketoiminnan ohjeistuksen ja esitellyt tätä malliaan muille ministeriöille muun muassa kansliapäällikkökokouksessa sekä valtioneuvoston yhteisen Kampus-intranetin kautta.

Hankemallissa on yleisiä ohjeita hankkeiden valmistelusta, toteutuksesta ja seuraamisesta. Malli tarjoaa myös mallipohjia sekä hankepäällikön tarkastuslistoja. Kun mallissa on myös kuvattu hankesalkun seuranta, hankkeiden asettamista ja hanke-ehdotusten arviointimenettelyjä, malli vastaa tarkastuksen johdosta annettua suositusta.

Ministeriöt ovat tietoisia hankehallinnan mallista

Valtioneuvoston kanslian mukaan ministeriöt ovat tietoisia hankemallista. Eri ministeriöt ovat yhtä luokun ottamatta myös nimenomaisesti ilmoittaneet antamissaan selvityksissä, että ne ovat tietoisia VNK:n laatimasta hankemallista.

Useat ministeriöt toivat esiin, että heidän toiminnassaan on mallin mukaisia piirteitä, koska VNK:n mallissa on hyödynnetty heidän kokemuksiaan hankehallinnasta ja hankkeiden tuloksellisuuden seurannasta. Varsinaisia ristiriitoja eri mallien välillä ei selvityksissä tullut esiin.

Ministeriöistä lähes puolet ilmoitti hyödyntävänsä VNK:n laatimaa mallia ja ohjeistusta. Mallia luonnehdittiinkin käytännönläheiseksi ja sellaiseksi, jota ministeriön kannattaa hyödyntää varsinkin, jos kehittämishankkeita on vain vähän, eikä ministeriön ole siksi ollut tarvetta kehittää omia hankeseurannan käytäntöjä.

Valtioneuvoston kanslian lisäksi myös valtiovarainministeriöllä on käytössään oma hankemalli, jota on hyödynnetty ainakin yhden OM:n hallinnonalan kehittämishankkeen arvioinnissa. Kyse ei kuitenkaan ole mallista, joka olisi nimenomaisesti tarkoitettu muiden ministeriöiden käytettäväksi.

Valtioneuvostotasoinen seurantamalli sai selvityksissä tukea, kunhan erilaisten hankkeiden tarpeet huomioidaan tarkoituksenmukaisella tavalla

Ministeriöiden selvityksissä toistuu näkemys, että sama hankemalli ei ole sellaisenaan sovellettavissa erimuotoiseen hanketoimintaan, mutta valtioneuvoston kanslian kehittämät ja kirjaamat käytännöt parantavat kuitenkin mahdollisuuksia kehittää ministeriöille soveltuvia hankemalleja yhteistä kokemuspohjaa hyödyntäen.

3 Yhteenveto ja jatkotoimet

Jälkiseurannassa todettu kehitys on ollut tarkastuskertomuksessa annettujen suositusten mukaista, eikä jälkiseurantaa ole tarvetta jatkaa.

Tuula Varis
johtaja, Kestävä hallinnon kehittäminen

Sami Vuorinen
johtava tuloksellisuustarkastaja

JAKELU Valtioneuvoston kanslia
Ministeriöt